

Mukačevo — 3 skupiny,

Rachovo — 2 skupiny,

které tam dopraví bez zřetele na nás. Proto je lepší, aby v těchto skupinách byli i naši lidé.

Za mého pobytu u sboru přijel z Moskvy jeden plukovník (nebyl jsem předem na to upozorněn), který chtěl vzít více lidí ze skupiny, vycvičené podle čj. 205. Nedal jsem souhlas s odůvodněním, že jsou předvídáni pro přípravu výsadky 2. brigády. Den na to přijel z Moskvy od hlavního štábu jeden major, který žádal 20 spolehlivých lidí pro zvláštní posláni (bez sdělení úkolů).

Zatím jsem nedal souhlas.

Pozoruhodné je, že již po třetí se z Moskvy obracejí přímo na velitele sboru bez mého vědomí. Tentokrát jsem byl jen náhodou přítomen.

Poznámka:

Rotný Kollar Štefan, nar. 9. 8. 1919, příslušník 1. brigády, který na vyžádání byl dán k dispozici Gottwaldovi, je spolehlivý a informuje mne. Po ustanovení úkolu a politického posláni mne bude před odletem informovat. Bude pracovat podle mých instrukcí.

Navrhuji, aby před odletem byl jmenován rotmistrem pěchoty v záloze.

Gen. Píka.

VHA Praha. SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c. Depeše odeslané, 1944, čís. 710-722/14. Nešifrovaný záznam(?) odeslanej depeše. Strojopis, originál. — Č. Amort, „Na pomoc československému lidu“, Praha 1960, s. 337–338.

97

1944, júl 14.¹ [Moskva.] — Depeša náčelníka čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píku čs. ministrovi NO gen. S. Ingrovi v Londýne so zprávou o nadviazaní spojenia so zpravodajskou skupinou vyslanou na Slovensko.

Jedna ze tří dvojic ku konci června shozených na Slovensko navázala s Moskvou spojení.² Jedná se o rtm. Grüna (osobní číslo 70707) z prostoru Banská Bystrica.³

Dne 22. července 1944 zaslala tato skupina depeši, že je ve spojení s pplk. Golianem, mjr. Marko, kpt. Polákem.⁴

Žádá rozkazy.

¹ Dátum odoslania do Londýna na zázname chýba. Rádiogram bol v Moskve zašifrovaný 14. 7. 1944 o 18. hod.

² Dodatkom k depeši zo 14. júla oznámil Píka 22. 7. 1944 do Londýna ďalšie údaje o osude zpravodajských skupín vyslaných na Slovensko: „Dne 21. července 1944 navázala další dvojice shozená na Slovensko radiospojení s Moskvou. Jedná se o skupinu Boženka—Margita z prostoru Ružomberok. Skupina hlásí, že má spojení s Ninou.

Byla by tu možnost zdvojeného radiospojení. Využijte a snažte se navázat spojení korespondencí Palacký. Gen. Píka.” (SÚA Praha, E 22-4-14/119. Nešifrovaný záznam odeslanej depeše čís. 833—834/21. Strojopisný priepis.)

³ Skupina rtm. Grüna mala krycie meno Nina—Mária, čo vyplýva z ďalších depeši (porov. dokument čís. 100) a zo záznamu vo vojnovom denníku operačného oddelenia ŠVBM (SÚA Praha, O 61-19-9/119, 2. 8. 44).

⁴ Meno mjr. Marko chybne transkribované ako „Machko”. Spojenie s jednou zo skupín zhodených na Slovensku potvrdil do Londýna aj Golian. V zázname vo vojnovom denníku operačného

Radiostanice je dobre slyset v noci. Snazte se navazati prímé spojení podle našeho čj. 33 tajné 1944, odstavec a přílohy pro korespondenci Palacký a dávejte přímo Vaše rozkazy.⁵

237

Gen. Píka.

SÚA Praha. E 22-12-14/583. Nešifrovaný záznam(?) odoslanej depeše (čís. 723—725/14). Strojopisný priepis.

98

1944, júl 15.—26.¹ [Londýn.] — Intimát II. odboru čs. MNO s rádio-telegrafickými zprávami pplk. J. Goliana o vojenských přípravách povstania.

Tajné.
Pramen O.

Moje oficielní funkce umožňuje mně práci ve vojenské organizaci tak, jako žádná jiná.² Možnosti jsou velké. Většinu nejvýznamnějších spolupracovníků mám ve svém štábu. Ley.

Styk osobní a kurýrní. Po svém ustanovení, na prvé schůzce s politickým ústředím, byl jsem požádán akceptovati 2 zástupce, levými podporovaného Imra a jeho ideově blízkého Talského.

oddělení ŠVBM, který sme citovali v pozn. 3, sa o tom hovorí: „Ley hlásí, že se dověděl o shození 3 skupin na Slov., s jednou z nich je ve styku (zřejmě Nina). Viz 602/SA.”

Podrobnejšie údaje spomienkového charakteru o nadviazaní styku skupiny Grüna s ľuďmi z partizánskej skupiny V. Žingora a s činiteľmi ilegálneho vojenského ústredia obsahuje publikácia „Príspevky k dejinám Slovenského národného povstania v Turci”, Turčiansky Sv. Martin 1947, s. 49—55. Grün sa tu uvádza pod pseudonymom „Karol” a jeho skupina, resp. vyslačka ako „Milan”. — Ako je známe, Grün odletel s Koreckého delegáciou dňa 2. 8. 1944 do SSSR (dokument čis. 124), čo Golian označil za dezerciu (viď dokument čis. 143).

⁵ V depeši z 10. 8. 1944 upozornil plk. Moravec Píku, že sa Londýnu nepodarilo nadviazať spojenie ani s jednou z troch skupín. Uvádza, že Ninu počujú dobre pri korešpondencii s Píkom a upozorňuje na možnosť omylu v spojovacom pláne. (SÚA Praha, E 22-12-24/593. Záznam dešifrovanej došlej depeše, čis. 733—734/13. Strojopisný priepis.)

Píka odpovedal Moravcovi 11. 8. 1944: „Obě dvojice na Podkarpatské Rusi jsme dosud neslyšeli. Na Slovensku korespondujeme s dvojicí Nina a s dvojicí Margita. Stanice třetí dvojice Lida nepracuje, protože vedoucí byl chycen (porov. publikáciu „Príspevky k dejinám...” uvedenú v pozn. 4, s. 49—50 — pozn. V. P.).

Spojení Moskvy se stanicí Nina a stanicí Margita je dosti dobré. Obě stanice dostaly rozkaz, aby navázaly s Vámi spojení. Koncem července hlásí Nina, že neodpovídáte.

Spojovací plán jsem kontroloval a je správný. Každá stanice má jen omezený počet vysílacích vln (pět—šest) a proto některé vlny naše i Vaše jsou stejné. Gen. Píka.” (Tamtiež, E 22-12-14/595. Nešifrovaný záznam odoslanej depeše čis. 891—895/10. Strojopisný priepis.)

Další materiál k tejto problematike pozri v dokumentoch čis. 100, 107 a 117. — Treba poznamenať, že v Píkovom materiáli sme sa nikde nestretli ani len so stopami po korešpondencii s uvedenými skupinami v období do vypuknutia povstania.

¹ Golianovu zprávu sme zostavili z troch intimátov, ktoré prišli postupne z II. odboru MNO do ŠVBM. Prvý intimát čj. 453 taj. — II. odbor 1944 z 15. 7. 1944 obsahuje prvý odsek zprávy (po slovo „Ley”). Druhý intimát — príloha č. 1 k čj. 474 taj. — II. odbor 1944 — obsahuje druhý odsek (po „blízkeho Talského”). V záhlaví tohto intimátu je rkp. dátum 19. 7. 44. Tretí intimát — príloha k čj. 518 taj.—II. odbor 1944 — obsahuje zbytok zprávy. V záhlaví je rkp. dátum 26. 7. 44. Po strane tohto intimátu je rkp. poznámka „Viz též čj. 560/II. odb. Vít”, ktorá sa vzťahuje na údaje o odchode Imru a Talského (porov. dokument čis. 87). Všetky intimáty sú parafované gen. Miroslavom.

Golianovo hlásenie zaslané do Londýna rádiostanicou „Oto” je tiež vo zväzku odpisov depeší Slovensko—Londýn ako zpráva zo Slovenska z 12. až 24. 7. 1944, a to v slovenskom znení. Obsahove je totožné so znením, ktoré uverejňujeme, chýbajú len prvé tri vety 3. odseku („V zájmu shody ... jeho náčelníka.”).

² Golian v tejto zpráve pravdepodobne odpovedal na Ingrov dopyt z 13. 6. 1944, v ktorom